Horváth Péter

Jóccakát

operett zene nélkül, két részben

Szereplők

ÉN – jobbára hatvanötévesen
TE – három évvel vagy fiatalabb
ANYA – olyan, amilyen, 86 évesen halt meg
APA – nézett már ki jobban, amíg élt
BÍRÓ – joviális, komoly ember, több szerepben
ASSZONY – erős ötvenes, két szerepben
FIATALEMBER – a fiad, harmincéves.
TEREMSZOLGA – több szerepben

Történik:
A közelmúltban és a távoli jelenben

ELSŐ RÉSZ

1. JELENET
Bíróságon.

(A szín nem teljesen valóságos. Nem lehet eldönteni, hogy miért nem az. Talán a szín közepén álló fa miatt. A Bíró pulpituson álló íróasztal mögött. A két Ülnök (ha van) kétoldalt, lejjebb. Velük szemben, középütt Te ülsz,mögötted, hátrébb én foglalok helyet. Nincsenek falak.)

BÍRÓ Meg tudja mondani a nevét?
TE Miért ne tudnám?
BÍRÓ Akkor legyen szíves.
TE Szabó András vagyok.
BÍRÓ Születési helye és ideje?
TE Minden ott van a papíron, nem?
BÍRÓ Ellenőriznem kell.
TE 1953. október 13, Szeged.
ÉN *(súgva kisegítelek)* Pesten születtél, ahogyan én is.

TE Igen?
ÉN Budapest, nyolcadik kerület, bíró úr.
BÍRÓ Anyja neve?
TE Ő két éve meghalt.
BÍRÓ A nevét, legyen szíves.
TE A bátyám elégettette.
BÍRÓ Tessék?
ÉN Te is tudod, hogy ő akarta így.
TE Lófaszt.
BÍRÓ Kérem, ne használjon trágár szavakat.
ÉN Elnézést, bíró úr.
TE Mert az égetés olcsóbb. Nem azt mondtad?
ÉN Ezt ne most beszéljük meg.
TE A hamvait meg elloptad.
ÉN Dehogy loptam el! Neked is adtam egy tégellyel belőle.
BÍRÓ *(rendreutasít)* Legyenek szívesek...!
TE Éva. Így hívták.
ÉN Szentgallai Éva.
TE *(nekem)* Ott van minden a papírján. Miért nem olvassa el?
ÉN Nyugodj már meg!
BÍRÓ *(Hozzád)* Tudja, hogy ez a meghallgatás miért jött létre?
TE A gondnokság miatt. Hogy hülye vagyok-e.
BÍRÓ A cselekvőképessége mértékét kell a bíróságnak megállapítania a felperes kérelmére.
TE *(Nekem)* Azt nem mondtad, hogy beperelsz, és itt kihallgatnak.
ÉN Meghallgatnak, Andris. És nem pereltelek be. Kérelmet adtam be.
BÍRÓ *(empatikus)* ... amiről polgári peres eljárás során kell döntenem. Megértette?
TE Nem vagyok hülye.
BÍRÓ A testvére szerint ön egyetért a kérelemmel.
TE Egyetértek.
BÍRÓ Ezek szerint tisztában van a gondokság alá helyezése következményeivel.
TE Nem vehetek fel majd kölcsönöket.
ÉN Többször is előfordult, bíró úr. Több mint kétmillió forintot fizettek ki neki különböző pénzintézetek.
TE Csak egymillióhétszázötvenezret.
ÉN Mindenféle hitelbírálat nélkül, bíró úr. A rokkantnyugdíja nyolcvanhétezer forint.
TE Nyolcvanhétezerhatszáztizenkilenc.

ÉN A születésnapjára akartam venni egy nótbukot részletre. A bank nem engedélyezte, pedig a jövedelmem négyszázhetvenezer forint havonata. Neki százezreket adtak oda készpénzben.

TE Azért, mert úgy kértem.

BÍRÓ Megkérdezhetem, mire költötte a pénzt?

TE Ajándékot vettem rajta anyánknak.

ÉN *(feddőn)* Andris...!

TE Két kisrádiót, három papucsot, és egy konyhai robotgépet.

ÉN *(mint fent)* Összesen tizenhétezerhatszázhuszonnégy forintért.

TE Tizenhétezernyolcszázharmincért.

BÍRÓ És a többi pénz?

TE *(kis szünet után)* Elfogyott.

BÍRÓ Mire költötte el?

TE *(vállat vonsz; tanácstalan vagy)* Elment.

ÉN Fényképezőgépet vettél.

TE Egy NIKON-t meg két objektívet.

ÉN Vettél egy laptopot is.

TE Az nem akkor volt, bátyó.

ÉN Aztán mindkettőt eladtad.

TE Rosszul emlékszel.

BÍRÓ Meg tudja mondani, mennyibe került a fényképezőgép és az a laptop?

TE Részletre vettem. Csak a felét kellett előre fizetni. A Nikon kétszázhetvenezer volt, annak a fele százharmincöt. Az egyik lencse kilencven, a nagylátószögű százharminc, az összesen...

BÍRÓ Ön fényképész, András?

TE Hatvanszázalékos rokkantnyugdíjas vagyok.

BÍRÓ Akkor mire kellett önnek a fényképezőgép?

TE Hogy fényképezzek.

ÉN Fotós volt az eredeti foglalkozása. Annakidején felvették a Színművészeti Főiskola operatőr szakára, de ott hagyta két hónap után.

TE Félévkor úgyis kirúgtak volna.

ÉN Illés papi azt mondta, az egész osztályban te vagy a legtehetségesebb.

TE Azt csak úgy mondta.

ÉN Ilyesmit az ember nem mond csak úgy.

BÍRÓ Térjünk vissza a tárgyhoz. Az a számítógép, amit említettek, az mennyibe került?

TE Nem emlékszem.

ÉN Azt mondtad, százhatvanezer volt.

TE Akkor annyi.

BÍRÓ Azt is részletre vásárolta?

TE Igen.

ÉN De két hónap múlva eladta azt is, bíró úr. Húszezer forintért adta el.

TE Az enyém volt, nem? Ami az enyém, azzal nem azt csinálok, amit akarok?

ÉN Dehogynem. Nem erről van szó.

TE Akkor miért kell ezt most...?

BÍRÓ Ha jól számolom, a kölcsönökből még így is több mint egymillió forintja maradt. Azt mire költötte?

TE Nem tudom. Elment.

BÍRÓ Egymillió forint az nagyon sok pénz, András. Ebben egyetértünk, ugye?

TE *(Nekem)* Neked is vettem egy futócipőt, bátyó.

ÉN Negyvenegyest.

TE Azt hittem jó lesz.

ÉN Mindig nagyobb lábam volt, mint neked.

TE Mert hamarabb születtél.

BÍRÓ Aki hamarabb születik, annak nagyobb lába van?

TE Mindene nagyobb.

BÍRÓ Jó. Akkor mást kérdezek, András. Meg tudja mondani, hogy hívják Magyarország miniszterelnökét?

TE Orbán Viktornak.

BÍRÓ És a köztársasági elnököt?

TE *(hozzám)* Te tudod?

ÉN Tudom, csak nem jut eszembe.

TE Nekem se. Ez baj?

BÍRÓ És azt meg tudja mondani, hogy mennyibe kerül egy fogkefe?

TE Van fogkefém!

BÍRÓ Az árára vagyok kíváncsi. Nem kell a pontos összeg. Csak úgy nagyjából.

TE Anya, mondd meg nekik, hogy van fogkefém!

ÉN *(szelíd figyelmeztetés)* Andris!

TE Anyu is tudja, hogy minden nap mosok fogat.

ÉN Anyu két éve meghalt.

TE Mégis itt van!

ÉN Hol?

BÍRÓ Ha fárasztja a meghallgatás, András, akkor húsz perc szünetet rendelek el.

ÉN Köszönjük, bíró úr.
BÍRÓ Álljanak fel, amíg a bíróság kivonul.
A testvérek felállnak. A bíró és az ülnökök (ha voltak) kimennek. Az egyik leoltja a villanyt. Félhomály, talán egy kéve napfény, valahonnan.

2. JELENET
Ugyanott.

TE Ez a bíró azt hiszi, hogy én totál hülye vagyok.
ÉN Nem vagy hülye. Beteg vagy.
TE A gyógyszerek miatt. Azért fog néha nehezen a fejem.
ÉN Mert nem szeded őket rendesen.
TE Mérgekkel tömik a búrámat. Negyven éve mérgeznek, bátyó.
ÉN Beszéltem az orvosoddal. Szerinte...
TE Az egy sarlatán. Harminc éves. Mihez ért egy ilyen?
ÉN Te választottad, nem?
TE A többi még hülyébb volt. A körzeti is egy szemétláda. Nyolctól rendel. Én már reggel ötkor ott vagyok a rendelő ajtaja előtt, abszolút elsőként.
ÉN Mondtam, hogy nem kell olyan korán odamenned.
TE Így is csak délben hív be. És nem írja fel, amit kérek. A közgyógyomat is lehúzta.
ÉN A gondnokod majd ebben is segít. Ő majd beszél vele helyetted.
TE Azzal a nővel nem lehet beszélni. Az egy arrogáns hülye.
ÉN *(kezdi elveszíteni a türelmét)* Mindenki hülye, csak te vagy okos?
TE *(szelíd nehezteléssel)* Most miért mondod ezt, bátyó?
ÉN Nem lehet minden orvos hülye.
TE Te ezt nem értheted. Te nem vagy beteg. Anyut is félrekezelte, azért halt bele a tüdőgyulladásba.
ÉN Anyunak hólyagrákja volt.
TE Én laktam vele, nem te, bátyó.
ÉN Mégis én vittem be a klinikára, nem?
TE De.
ÉN Meg kellett volna operálni, de nem engedte.
TE Én rábeszéltem volna, de nekem semmi nem mondtatok el.
ÉN A temetést is én intéztem.
TE Milyen temetést? Nem is lett eltemetve! Azért jár folyton vissza.
ÉN A halottak nem járnak vissza, András.
TE Nagyon okos vagy, bátyó, de mindent azért te se tudhatsz.
ÉN Persze, hogy nem.

TE Akkor miért beszélsz bele?
ÉN Mibe?
TE Mindenbe.
ÉN Hogy segítsek.
TE Minek kellett akkor a laptopot fölhozni? Két hónap alatt telement vírussal, mert szar volt a csipje. Direkt azért adták el nekem, hogy átverjenek vele.
ÉN Azt mondtad, leejtetted.
TE Csak egy kicsit begörbült a sarka. Nem attól volt baja. Gyárilag volt szar. Direkt szemetet gyártanak. Beleépítik a hibát, hogy tönkremenjen, és újat kelljen helyette. Te is tudod. A régi mosógépünk negyven évig mosott. Amit te vettél aztán, ahhoz már háromszor kellett szerelőt hívni, mert eláztatta a lakást.
ÉN Az nem azért volt, Andris, hanem mert...
TE *(szelíden, szinte megbocsátón)* Már megint minden jobban tudsz, bátyó?
ÉN Nem, de anyu megírta nekem, hogy...
TEREMSZOLGA*(jön, hozzám szól)* Elnézést, a bíró úr önnel akar beszélni.
ÉN Megyek.
TE Ne hagyj itt egyedül.
ÉN Nem lesz semmi bajod.
TE Nem akarok beszélni senkivel.
ÉN *(indulok)* Nincs itt senki, Andris.
TE Bátyó...!
ÉN Mindjárt jövök. *(el)*

3. JELENET
Ugyanott.

Előbb a Fiatalember, aztán az Asszony alakja bontakozik ki a sötétből. Az asszony most lompos, elhasznált alakot formál meg.
FIATALEMBER *(vigyorog)* Én mondtam, hogy rábaszol erre, fater!
ASSZONY Ne beszélj így az apáddal, Peti!
FIATALEMBER *(Vodkásüveget nyújt feléd)* Kérsz egy kortyot? Nem Sztalicsnaja, de azért ütős.
TE Tudod, hogy nem iszom.
ASSZONY *(kacag)* Nahát!
TE *(Fiatalembernek)* Neked se volna szabad. Az alkohol roncsolja az agysejteket.
ASSZONY Te aztán tudod, hogy mennyire.

TE Azért nem iszom alkoholt.
ASSZONY Mégis mióta, ha szabad kérdeznem?
TE Tizenhét éve.
ASSZONY Érdekes. Anyukád nem ezt mondta nekem.
TE Nem tudtam, hogy titeket is beidéznek.
ASSZONY Persze, mert neked mi a világon se voltunk soha.
TE Nem én akartam elválni.
ASSZONY Egyfolytában részeg voltál. Egyfolytában. Hónapokig.
FIATALEMBER *(nevet)* Az fasza lehetett!
TE *(döbbenten)* Nem igaz!
ASSZONY Amikor a Peti született... A kórházba se tudtál bejönni, úgy be voltál nyomva.
TE Mondtam, hogy eltévedtem.
ASSZONY Aha. Húsz éve laktál már ebben a szarfészekben.
TE Leültem napozni egy padra a múzeumkertben, és elaludtam. Amikor fölébredtem, nem tudtam, hol vagyok.
ASSZONY A múzeumtól egy sarokra van a kórház. Látszik is onnan.
TE Rosszat álmodtam, és az megzavart valahogy.
FIATALEMBER Érdekes, nálam ez pont fordítva van, Fater. Én mindig jókat álmodok. Csak, amikor felébredek, akkor jön a szar.
ASSZONY A fiad is miattad lett alkoholista.
FIATALEMBER Nem vagyok alkoholista, csak szeretem a vodkát. És csakis munkaidő után iszom. *(iszik)*
TE Itt akkor se lehet inni, Peti. A bíróság nyilvános hely.
ASSZONY *(Neked)* Mint a Körös-part, nem?
TE Most hogy jön ez ide?
ASSZONY Amíg én vérben, húgyban vajúdtam, téged szedtek össze a zsaruk. Holtrészegen.
TE Nem igaz! Az egész várost bejártam miattatok, de a kórház nem volt a helyén.
ASSZONY Nem volt a helyén. Elvitték az Ufók, vagy mi?
TE Nincsenek ufók. Csak valahogy nem találtam az épületet. A bátyámnak mindent elmeséltem. Ő megmondhatja.
ASSZONY A bátyád szarik rád.
TE Nem szarik.
ASSZONY Akkor hol van most?
TE Itt van, csak kiment a folyosóra.
ASSZONY Hülye vagy te, csak nem forogsz. Már az elején is az voltál, csak én hülye nem vettem észre.
TE Most mit akarsz?

ASSZONY Mégis mit gondolsz, mit?
TE Küldtem gyerektartást, amíg volt munkahelyem.
ASSZONY Nyolc hónapig. Igen.
TE Nem én tehetek arról, hogy kirúgtak.
ASSZONY Persze. Te soha semmiről nem tehetsz.
TE Tudod, hogy hogy volt, Juli.
ASSZONY Tudom. Lehülyézted a főnöködet.
TE Mert hülye volt. Már a gimiben is hülye volt.
ASSZONY Azért lett múzeumigazgató.
TE Azért lett múzeumigazgató, mert az apja volt a megyei párttitkár.
ASSZONY Mindenről más tehet, csak te vagy mindig ártatlan.
TE Anyu is tudja, hogy mi volt. Igaz, anya?

4. JELENET
Ugyanott.

ANYA *(előtűnik, mint korábban az Asszony és a Fiatalember. Hálóingben van, ágyban fekszik. Talán a Teremszolga tolja be)* Kisfiam, hányszor kértelek, hogy ne ébressz fel hajnali ötkor.
TE Csak jóreggelt akartam kívánni. Kávét is főztem neked. Két cukorral, ahogy szereted.
TEREMSZOLGA *(tálcán kávét és csokoládét hoz be, átadja neked)*
ANYA Hatvan éve cukor nélkül iszom.
TE Kell a cukor a legyengült szervezetednek. Olyan, mint a csoki. Csokit is hoztam. Korfu. Nem olyan finom, mint az Ezüst volt meg az Arany, de azért...
ANYA Nem eszem csokoládét.
TE Azért nem tudsz örülni semminek. Pedig az édességben boldogsághormon van.
ANYA Légy szíves hagyj még aludni egy kicsit.
TE De hát már reggel van. Miért nem kelsz fel?
ANYA Mire keljek fel, nem mondanád meg?
TE *(leülsz az ágya szélére)* Ha tényleg nem kéred a csokit, akkor én megehetem?
ANYA *(elfordul tőle)* Úgyis azt csinálsz mindig, amit akarsz.
TE *(kibontja, és megeszi a csokoládét)* Pityucsokit akartam, de már azt se gyártják. Minden rosszabb, mint régen. Emlékszel, hogy a bátyóval mit csináltunk a Pityu csokival? Még a Kastély utcában. Na. Nem emlékszel?

ANYA Andris, könyörgöm, hagyj már aludni! Hajnali fél öt van!

TE Ilyen vastag ezüstpapírja volt a Pityunak. Kiettük belőle a csokit, kitöltöttük macskaszarral, visszacsomagoltuk, és féláron eladtuk a Tökinek. Emlékszel a Tökire, anya? A Kastély utcában szemben lakott velünk.

ASSZONY *(jön)* Hagyd már aludni édesanyádat! Soha nem tudja kipihenni magát.

TE Mit kell kipihennie? Tíz éve nyugdíjas. Nincs semmi dolga. Nem igaz, anya?

ASSZONY Alszom!

TE Ha a kávét se kéred, akkor megiszom, mielőtt kihűl.

ANYA *(visszafordul)* Hány kávét ittál már ma?

TE Hármat.

ANYA Jézusom, András, tönkre fogod tenni a szívedet!

ASSZONY Én már akkor mondtam neki, amikor a felesége voltam. De beszélhettem én ennek...

TE Nincs a szívemnek semmi baja.

ANYA Add ide, megiszom.

TE Azt mondtad, nem kéred.

ANYA A rengeteg kávé miatt jársz folyton pisilni.

TE Az a prosztatám miatt van. De hiába mondom a körzetinek.

ASSZONY Soha nem volt semmi baja a prosztatádnak. Folyton állt a farkad. Hiába mondtam, hogy fáj nekem.

ANYA Add ide azt a kávét!

TE Már beleittam.

ANYA Nem érdekel.

TE *(odaadja a csészét, nézi, ahogy az anyja beleiszik)* Tudod, hogy nagyon szeretlek, Anya?

ANYA *(lemondón, miközben megissza a kávé maradékát)* Tudom.

TE Te mégis mindig a bátyót szeretted jobban.

ANYA *(visszaadja a kávéscsészét)* Egyformán szeretlek mindkettőtöket.

TE Ugye, hogy jó volt cukorral?

ANYA Jó.

TE Rám is büszke lehetnél.

ANYA Ne oda tedd le a piszkos csészét, legalább a mosogatóig vidd el. Hányszor kértelek.

ASSZONY Nem érdekelte a rend. Soha a büdös életben!

TE Igaz, hogy én nem vagyok egyetemi tanár, csak egy kirúgott fényképész, de tizenöt éve egy kortyot sem iszom. Arra büszke lehetsz, nem?

ANYA Add ide a pongyolámat.
TE Azt mondtad, aludni akarsz.
ANYA Ott van a széken.
TE Már nincs ott.
ANYA Mindig odateszem.
TE Az éjjel kimostam.
ANYA Mit csináltál?
TE Az összes ruhádat kimostam. Hogy neked ne kelljen.
ASSZONY Na, ez valami új. Azt mondtad, nem értesz a háztartási gépekhez. Hogy be se tudod kapcsolni őket!
ANYA Akkor mit vegyek fel?
TE Semmit. Aludj nyugodtan. Már félig megszáradtak a cuccok az erkélyen. Mire felébredsz, mindent kivasalok.
ASSZONY Na, arra befizetek!
TE *(felállsz az ágyról).* Álmodj szépeket. *(teremszolgának adja a kávéscsészét)* Csak tegye le valahova. Majd én elmosogatom.
TEREMSZOLGA*(kitolja Anyát)*
FIATALEMBER *(felbukkan)* Itt vagy még, Fater?
ASSZONY Egy szavát se hidd el! Akkor is hazudik, ha valamit kérdez.
FIATALEMBER *(Hozzád)* Van egy cigid?
TE Két napja nem dohányzom.
ASSZONY Jaj, hányszor hallottam ezt!
TE Fél év alatt összejön a repülőjegy ára a cigipénzből, és akkor kimegyek Londonba, meglátogatlak. Felülünk a London Ájra, és repülünk.
ASSZONY Úgyis visszaszoksz megint. Te se bírod a rohadt cigaretta nélkül.
TE De kibírom.
ASSZONY Anyukádat se engedted leszokni.
TE Hatvan év alatt hozzászokott a szervezete. Többet ártottak volna neki az elvonási tünetek.
ASSZONY A kátrány összegyűlt a hólyagjában. Attól halt meg.
TE Azért halt meg, mert sose volt eleget a napon. Pedig igaza volt Csontvári Kosztka Tivadarnak, amikor táviratozott a beteg Ferenc Jóskának. Királyt a napra kitenni, stop. A napfényben D-vitamin van. Az nélkülözhetetlen. Ki is megyek egy kicsit az udvarra. Nem jöttök velem?
ASSZONY Hiszen itt se vagyunk.
TE Nagyon viccesek vagytok. *(el)*

Asszony és a Fiatalember eltűnnek.

5. JELENET
Folyosón.

BÍRÓ Ugye tisztában van azzal, Szabó úr, hogy ha gondnokság alá kerül a fivére, az állampolgári jogait csak a gondnoka gyakorolhatja majd?
ÉN Igen. Tudom.
BÍRÓ Ön vállalja majd a gondnoki tisztet?
ÉN Az öcsémnek szakemberre van szüksége, bíró úr. Én drámaelemzést tanítok az egyetemen. Családom van. És Budapesten lakom.
BÍRÓ Nos, a döntéshez szükség lesz egy orvosi szakvéleményre.
ÉN Ha lehet, akkor ne a mostani pszichiáterétől kérjék. Az öcsém nagyon nem bízik benne.
BÍRÓ Független igazságügyi orvosszakértő fogja megvizsgálni.
ÉN Értem.
BÍRÓ Már csak néhány kérdés van hátra, és végeztünk. Hol van az öccse?
ÉN Gondolom, kiment cigarettázni.
BÍRÓ *(kiszól)* Kerítsék elő az alperest.
ÉN Majd én szólok neki.
BÍRÓ Kérem, igyekezzenek. Ma még két tárgyalásom van.

6. JELENET
Napfényben.

TE *(behunyt szemmel dohányozva támaszkodsz a fatörzsnek)*
APA *(feltűnik, énekel)* Ha nincsen pénzem, iszom hitelbe, enyém a legszebb lány szerelme, enyém a legszebb rózsaszál, amely az utcasarkon áll... [1]
TE Apa?
APA Na, nézd csak, kit látnak szemeim!
TE Téged miért idéztek be?
APA *(énekel)* Jöttem Edelényből, nagyúri portáról, Kohárinéé uraság gazdag jószágából...[2]
TE Te is nagy piás voltál, ugye?
APA Mert a börtönben tönkrementek az idegeim.
TE Ott lettél besúgó?

[1] Huszka Jenő: Bob herceg
[2] Farkas Ferenc: Csínom Palkó

APA Nem voltam besúgó!

TE Bátyó szerint aláírattak veled valami papírt.

APA Ha nem írom alá, nem kapok amnesztiát.

TE Geci kommunisták.

APA Én is kommunista voltam.

TE Az úgy még szarabb lehetett neked.

APA Te kétéves voltál, amikor lecsuktak. Három és fél évig nem láttalak. Téged anyád egyetlen beszélőre sem hozott el, hiába kértem. Csak a bátyádat, egyszer. Amikor beadta a válópert.

TE Anyu azt mondta nekünk, hogy kórházban vagy.

APA Kórházban? Anyádnak mindig volt fantáziája. Fél évig a lakásunkkal szemben, a Csillagban laktam, aztán a Fő utcában, végül a Gyűjtőben. Onnan szabadultam 1960. április negyedikén. Ha nem írom alá, amit elém raktak, még másfél évet le kellett volna ülnöm. Aláírtam. Aztán évekig rettegtem, hogy mikor keresnek meg azzal, hogy beköpjem nekik a barátaimat.

TE Nekem nincsenek barátaim.

APA Akkor mázlista vagy.

TE Azért kezdtél piálni?

APA Nem én kezdtem, hanem a pálinka. Belém szeretett. Mint egy feketecimkés bula. Az ember ne mondjon nemet egy nőnek, mert arra ráfarag. *(énekel)* Hogyha új leány van, az orfi műsorában / Mi már előre érte lángolunk / Ó de finom itt a helyzet, csók, kacaj meg tarka tánc... Csak operetteket dirigálhattam. Hátha Beethovennel mégis megdöntöm a rendszert. De soha nem kértek semmit se tőlem. Viszont a pálinka maradt. Ő nem hagyott el, mint az anyátok.

TE Anyu szerint neked voltak nőid mindig.

APA Adj egy slukkot!

TE *(odaadod neki a csikket)*

APA *(énekel)* Egy kis cigaretta, valódi, finom / oly illatos, enyhe, mint rózsaszirom...[3] *(beleszív, köhög)* Mi a szent szar ez?

TE Sláger.

APA Trágyaíze van.

TE Ez a legolcsóbb cigi, amit kapni lehet.

APA *(szívja)* Nem csoda, ha ettől tüdőbeteg vagy.

TE Asztmám van.

[3] Huszka Jenő: Lili bárónő

APA Nekem meg skorbutom. Tessék. *(ínyét mutatja)* Látod? A fogaim fele már a börtönben kihullott.
TE Nekem meg tizenhárom agyi infarktusom volt.
APA Mondom, hogy született mázlista vagy. Nekem csak egyszer állt meg a szívem, a Bajadér hetedik ütemében, Szolnokon. *(dúdol)* A csurákot már nem is tudtam beinteni.
TE Mi az a csurák?
APA Miért nem voltál ott a temetésemen?
TE Kórházban voltam.
APA *(elpöcköli a csikket)* Szar volt ez a cigaretta. De azért köszönöm. Fasza gyerek vagy, ne hagyd magad!
ÉN *(jövök, nem látom Apánkat)* Gyere már, Andris, a bíró vár minket.
TE Azért kapja a fizetését nem? Egy bíró vagyonokat keres. *(mindketten el)*

7. JELENET
Ugyanott.

Csörög egy telefon.
TEREMSZOLGA*(odakint felvette a kagylót, úgy hozza be a készüléket. Cinkosan vigyorog.)* Valami nő keresi a karnagy urat.
APA *(átveszi a telefont, befogja a kagylót)* Skultéti, maga elmehet.
TEREMSZOLGASok sikert! *(El.)*
APA *(a telefonba)* Tessék.
ANYA *(feltűnik valahol)* Baj van a fiaddal, Jenő.
APA Mindig mondtam, hogy a zenéhez tehetségtelen.
ANYA A másikkal.
APA Az lehetetlen. Iván fasza gyerek, nem fagy meg!
ANYA Jenő, ne hülyéskedj.
APA Őt nem tudod befolyásolni, mint a másikat. Mindig a saját feje után ment. Nem emlékszel?
ANYA Beszélned kellene vele.
APA Mentünk arra a kibaszott tüntetésre, ez meg levetette magát a földre a játékbolt előtt, hogy vegyük meg neki a békát. Felállítottuk, megvárta, amíg leporolod a ruháját, és akkor újra a földre. Mondom, hogy fasza gyerek. Mindig elérte, amit akart.
APA Ott akarja hagyni a Főiskolát.
APA Látod, azt megértem... Akik ott tanítanak...
ANYA Soha nem kértem tőled semmit.
APA Még szép. Azok után, hogy ott hagytál a szarban.

ANYA Ne kezdjük ezt, Jenő. Nagyon jól tudod, hogy milyen helyzetben voltam.
APA Hát... ami azt illeti, én se voltam a toppon, ha jól emlékszem.
ANYA Most nem rólunk van szó.
APA Mindig rólunk van szó, szívem.
ANYA Nagyon szépen kérlek.
APA Ezek szerint még mindig szép vagy?
ANYA *(leteszi a kagylót, ha volt telefon nála)* Tudhattam volna, hogy ez lesz... *(el)*
APA Halló...! Éva...!
TEREMSZOLGA*(jön a telefonért)* Kezdődik az ülőpróba, karnagy úr kérem.
APA Hozzon nekem egy felest a büféből, Skultéti.
TEREMSZOLGASörrel?
APA Miért, látott már maga smasszer nélkül rabot? *(kifelé menet)* Mit is próbálunk?
TEREMSZOLGA A Cirkuszhercegnőt..
APA *(a Sors szimfónia vezérmotívumát énekli, ahogy kimennek)* Ttatatammm... Tatata tammm... Kislány, vigyázz, csókra szomjas a huszár! Kislány, vigyázz, minden ablakot bezárj... [4]

8. JELENET
Tárgyalóterem.

BÍRÓ Szóval.... Lássuk csak... Még nem mondta meg, András, a lakcímét.
TE Magának mi a keresztneve?
BÍRÓ Tessék?
TE *(nekem)* Anyu se bírta, ha leévikézték. *(idézi)* Van nekem rendes nevem! Szentgallai Éva. Vagy hölgyem, művésznő, asszonyom.
ÉN Békéscsaba, Vásártér 13, második emelet kilenc.
BÍRÓ Egyedül lakik a lakásban?
ÉN Igen.
TE Nem! *(Nekem)* Három hónapja a Picurral lakom!
BÍRÓ Úgy tudtam, elvált. Vagy élettársa van?
ÉN A Picur egy macska, bíró úr.
TE Attól még velem él, nem?
BÍRÓ Mekkora az ingatlan?
TE Egyszoba, étkező.
ÉN Negyven négyzetméter.
BÍRÓ *(hozzád)* Az ön tulajdona?

[4] Kálmán Imre: Cirkuszhercegnő

TE Anyánktól örököltem.

ÉN Csak élethosszig tartó haszonélvezeti joga van, bíró úr. A lakást én vettem meg a tanácstól huszonöt éve, a nagylányom nevére.

TE De én lakom benne, nem?

BÍRÓ *(hozzád)* Tudja, hogy mennyi a lakás rezsije, Szabó úr?

TE Tőlem kérdi? Nem tudom.

BÍRÓ Közös költség, gáz, víz, villany...?

ÉN A rezsit én fizetem, mióta az édesanyánk meghalt. Átlagosan tizenötezer forint.

TE *(hozzám)* Nekem többet mondtál.

BÍRÓ Mennyi a nyugdíja, András?

TE Nyolcvanhétezernégyszázhuszonhárom forint.

ÉN De csak a felét kapja kézhez. A többit levonják a bankok, akiknek tartozik.

TE Meg a kibaszott kamatokat.

ÉN *(feddőn)* Andris...!

TE Kamatos kamatokat.

BÍRÓ Mennyit költ élelmiszerre egy hónapban?

TE Sokat. Nagyon drága a macskaeledel.

BÍRÓ Úgy értem, a saját élelmezésére.

TE Én előfizetéses menüt eszem, ha el nem lopják.

ÉN Ugyan, Andris, ki lopná el az ebédedet?

TE A szomszédasszony. Mert aki hozza a kaját, leteszi az ajtó elé. Az meg ellopta. Az ételhordóval együtt. Vennem kellett egy másikat. Pedig tud főzni magának. Sütni is szokott. A múltkor almás linzerrel akart megmérgezni.

ÉN Miért akart volna megmérgezni?

TE Mert nem csípi a búrámat. Minden lakó utál az emeleten, mert szebbek a virágaim. *(hozzám)* Láttad a virágaimat, bátyó, a lépcsőfordulóban. Minden nap kétszer locsolom őket. Besüt rájuk a nap.

BÍRÓ Próbáljon arra felelni, András, amit kérdeztem.

TE Megismernek engem. Ha elmegyek mellettük, kinyújtózik a filodendron. Mit is kérdezett?

BÍRÓ Be tudja osztani a pénzét? A havi... *(számol)* negyvenháromezerhétszáz...

TE Maga be tudná? Abból a pénzből még kötélre se futja, hogy felkössem magam. Így gondoskodik rólunk a társadalom.

BÍRÓ Úgy gondolja, hogy a társadalomnak kellene gondoskodnia magáról?

TE Miért? A társadalom tett tönkre. Ki másnak kellene gondoskodnia rólam?

BÍRÓ Van egy felnőtt fia, nem?

TE Van.

BÍRÓ Ő nem szokott segíteni magának?

TE Londonban raktáros. Pedig számítógépes végzettsége van. Évi húszezer fontot kéne keresnie. De csak havi hatszázat kap. Mire elég az? Csak kommersz vodkát tud venni rajta, ami pusztítja az agysejteket.

ÉN Én huszonötezer forintot küldök az öcsémnek, rendszeresen, bíró úr.

TE Májusban csak tizenötöt küldtél.

BÍRÓ Na jó. Akkor még egy utolsó kérdés, és végeztünk. Elmondaná egy napját?

TE Milyen napomat?

BÍRÓ Mit csinál egy átlagos hétköznapon?

TE Felkelek, csinálok egy kávét, elszívok néhány cigarettát...

BÍRÓ Hánykor szokott felkelni?

TE Fél ötkor. Nem tudok tovább aludni a mérgek miatt. De hiába mondtam a dokinak, hogy változtasson a gyógyszereken... Megnéztem a neten. Amerikában már nyolc éve betiltották, amit az felír nekem.

BÍRÓ És a kávé után?

TE Tessék?

BÍRÓ Mit szokott reggelizni?

TE Nem reggelizek. Bevetem az ágyat, megborotválkozom... A bátyám azt mondta, a borotválkozás fontos. Hogy legyenek ilyen fix pontok. Adjatok egy fix pontot, és kimozdítom a helyéről a világot. Descartes, nem? Vagy az a görög? Hogy is hívják, bátyó?

ÉN Arkhimédesz.

TE Néha nem jutnak eszembe a nevek.

BÍRÓ És ha megkávézott?

TE Akkor se mindig.

BÍRÓ Úgy értem, mit csinál, miután megitta a kávét?

TE Elmosogatok, kicserélem a macskaalmot, adok enni a Picurnak, utána játszunk. Vagy csak nézem, hogy mit csinál. Nagyon ügyes a Picur. Mennünk is kellene már, bátyó, mert nem szeret egyedül lenni. Már biztos nem tudja, hol maradok.

BÍRÓ Rendben van. Végeztünk is. Hamarosan kap egy értesítést az elmeorvosi vizsgálat idejéről és helyéről.
TE Arra miért van szükség? Megvan minden papírom.
BÍRÓ Utána körülbelül két hét, és meglesz a végzés.
TE Minden zárójelentés megvan a kisfiókban. Mindig odateszem. Tudod, hogy milyen rendet tartok, bátyó.
ÉN Köszönjük, bíró úr. Viszontlátásra.
BÍRÓ *(nekem)* Ön maradjon még egy percre, ha lehet.
ÉN Várj meg odakint, Andris. Mindjárt megyek.
TE De siess, jó? *(kifelé indul)*
BÍRÓ *(utána köszön)* Viszontlátásra.
TE Lófaszt. Többet úgyse jövök ide. *(el)*
BÍRÓ Nézze, Szabó úr, ez nem az én tisztem, nem tartozik rám, de úgy látom, az öccsének egy zárt intézetben volna a helye...
TE Az ilyen intézetek nagyrésze megszűnt.
BÍRÓ Az államiak igen. De magánkézben vannak már erre kifejezetten remek otthonok, ahol...
TE Azok milliókba kerülnek, bíró úr. És még százezrekbe havonta.
BÍRÓ Ha százezrekbe nem is, de...
TE Ilyesmire nincs lehetőségünk. Én is nyugdíjas vagyok már, de van még két speckolom az egyetemen, és...
BÍRÓ Az elismert felekezetek kezelésében is vannak szeretet-otthonok, ahol...
TE Nem vagyunk megkeresztelkedve. Az apánk kommunista volt, és...
BÍRÓ Értem.
TE De abba bízom, hogy egy hivatásos gondnok majd...
BÍRÓ Kérem, ne mondja el senkinek, hogy beengedtem a meghallgatásra. Ön hivatalosan nem lehetett volna jelen.
TE Nem is voltam itt. És köszönöm.

9. JELENET
Valahol a térben és időben.

ANYA *(telefonál)* Mit csinálhattam volna másképp? A szegedi lakásunkat elvették a forradalom után, a színházból kirúgtak, apá-tok börtönben, muszáj volt elválnom tőle, megmondta az ügy-véd, egy ellenforradalmár felesége semmire nem számíthat. Aztán az intézet... Te tíz éves voltál, kibírtad, de ő meg csak hat. Akkor hét, olyan mindegy. Nem lett volna szabad, de azt hittem, nekem is jár

egy kis... Harminc éves voltam. És a Laci azt mondta, Angliában is internátusban nőnek fel a gyerekek... És szó se volt róla, hogy megszüntetik a javítóintézeteket, és túlkoros csibészekkel töltik fel a nevelőotthonokat... Kétszer is meglátogattalak titeket. Sírtatok, persze, hogy sírtatok. Azt hit-tem, megszakad a szívem. De aztán a levelek... Hogy vasár-naponként filmvetítés van, remek az ellátás, vannak szak-körök... Te sakkozni tanultál... Nem véletlenül kért meg az igazgató, hogy ne menjek többet, mert a látogatás megvisel ti-teket, pedig különben jól vagytok, remek a tanulmányi eredményetek... Honnan tudtam volna, hogy a nevelőnő diktálja azokat a leveleket? Én hittem az emberekben. És igen, a rend-szerben is hittem. Újra kaptam munkát. Sikereim voltak. Mis-kolcon repülőről szórták a fényképemet: Megjöttem, Fruska! Laci volt a szervező titkár, a hadseregtől szerezte a repülő-gépet... Minden nap megesküdött, hogy neki csak én... És sze-relmes voltam, érted? Végre találtam egy férfit, aki... Honnan tudtam volna, hogy még három felesége van? És hogy sikkasz-tó... Az ágyamból vitték el. Még akkor is azt hittem, hogy ártat-lan. Nem lehet úgy élni, fiam, hogy az ember nem hisz semmi-ben. Én hittem a jövőben. És mi lett belőlem? Egy szörnyeteg. De igen. Tudod, hányszor gondolok arra, milyen jó lenne, ha az öcséd meghalna? A Csabai Klári barátnőm, tudod, a Gyulai pszichiátria főnöknője... Ő már az elején megmondta, hogy mi lesz a vége. Hogy fölköti magát, vagy elnyiszálja az ereit. De nem. Egy istennek se. Azt még megérdemeltem, hogy feláldozzam érte a karrieremet, és mindent, ami jó lett volna... de hogy ez legyen belőlem? Egy szörnyeteg, aki a fia halálát akarja? Csak te vagy nekem a szalmaszál, amibe kapaszkodom. Igazán felhívhatnál többször. Hallottalak a múltkor a rádióban. Istenem, miért nem lehet mindkét fiam ilyen tündérien okos? Elbasztam. De igen, én basztam el. Amikor kimaradt a gimnáziumból egy évre. Ha előbb nem, hát akkor kellett volna gyanakodnom. De a Csabai Klári akkor még azt mondta, hogy a kamaszokkal néha megesik az ilyen. Hogy folyton elalszanak. Szinte egyfolytában aludt abban az évben. Az jó volt, hogy mindig alszik, és nem engem basztat. Akkor már kellett volna tudnom, hogy komoly baja van. Nem tudom. Talán egy másik orvoshoz. Megtalálni a legjobb ideggyógyászt az országban. De aztán úgy tűnt, hogy rendben van. Hogy kialudta magából a bajt. Rendesen leérett-ségizett, lett az a szerelme neki, az Ági, nagyon szerettem azt a kislányt. És ők is odavoltak egymásért, de tényleg. Az Ági kozmetikusnak tanult... Az öcséd fényképész lett... És akkor

be-hívták katonának. Úgy volt, ha leszerel, összeházasodnak. És akkor lett az a grimbusz. Emlékszel nem? Egy év futkosó. Így hívták a katonai börtönt. Apád akkor már rég kint volt, segéd-karnagyi állást kapott Kaposvárott. Felhívtam, hogy szerezzen neki egy jó ügyvédet a belügyi kapcsolataival. Erre levágta a kagylót. Az öcséd meg másfél évet kapott, mert viszkit akart inni egy szálloda éttermében. Erre mi történik? A pincér szól az ezredesnek, akinek a lánya a lakodalmát üli a különteremben, hogy két kiskatona szívózik vele. Ez a hülye meg elküldte az ezredest a picsába, mert az civilben volt, és azt mondta, nem fogja két szarrágó tizedesnek igazolni magát. Garázdaság... Semmit nem csináltak. Te Lengyelországban voltál tanulmány-úton. A kirendelt ügyvéd azt mondta: asszonyom, örülhet, ha a fia egy évvel megússza. Abban az évben szigorították meg a garázdaságot, és példát statuáltak. Másfél évre ítélték őket. Aztán azon a futkosón vagy min, ott aztán kitört rajta. És tényleg felvágta az ereit. A nagyságos katonák persze beszartak, és nem tudom milyen kegyelemmel, de leszerelték. Akkor jött haza. Az Ági rábeszélte, hogy menjen el felvételizni operatőrnek. Hogy ő meg majd sminkes lesz, együtt dolgozhatnak... Aztán, amikor az öcséd otthagyta a Főiskolát, akkor az Ágival szét-mentek. Ez meg bánatában inni kezdett, elvette azt a hülye picsát, csinált neki egy gyereket... Jó, nem hülye picsa, laboráns volt a fotóműteremben, de olyan sötét, mint a többi tót. Nem vagyok rasszista, fiam, de az öcséd jobbat érdemelt volna. Olyat, mint a te feleséged. Ti jól vagytok? Kineveztek már docensnek? És a fiúk? Mikor hozod már el őket? Tudod, hogy én nem mehetek. Az öcséd nem enged. Nem is merném egyedül hagyni. Jó. És hívjál gyakrabban. Szia, kisfiam. Le kell tennem, mert az öcséd már egy órája nyaggat, hogy kártyázzak vele. Hagyom nyerni, akkor jókedve lesz. Vigyázz magadra.

10. JELENET
Lakásban.

Veled együtt érkezem.

ÉN Mitől van itt ilyen kurva büdös?
TE Nincs büdös.
ÉN Nem bánod, ha kinyitom kicsit az erkélyajtót?
TE Ne nyisd ki. A múltkor is kiszökött, és majdnem elzuhant az emeletről.
ÉN Kicsoda?

TE Picur? Hol bújkálsz? Megjött a papa!
ÉN Legalább az ablakot nyissuk ki.
TE Ki van szakadva rajta a szúnyogháló. Picur...?!
ÉN Csinálnál egy kávét?
TE Nem volna jó, ha itt aludnál, bátyó. Nem bírja az idegeneket. Most is miattad bújt el.
ÉN Csak megiszom a kávét, és már itt se vagyok.
TE Azért nem kell annyira sietned. Picur?! *(kimegy a színről)*
ANYA *(feltűnik az ágyban)* Én ezt nem bírom már, fiam. Az öcséddel egyre nehezebb.
ÉN Tudom, anya. De mit tegyek?
ANYA Gyakrabban is idetolhatnád a képedet.
ÉN Nekem is megvan a magam baja. Leépítések vannak az egyetemen.
TE *(kintről)* Kivel beszélgetsz?
ÉN Senkivel. *(megcsörren a mobilom, Anya eltűnik. Felveszem a telefont)* Szia. Igen. Igen, a lakásban. Semmi. Lement, hálistennek. Nem balhézott. Mondott néhány hülyeséget, de a bíró nagyon rendes volt vele. Csak iszunk egy kávét, aztán indulok. Jól. Semmi. Nem megyek százhatvannal. Persze. Én is téged.
TE *(Jössz a kávéval, láttad, hogy telefonálok)* Ugye, hogy beszéltél valakivel.
ÉN Gabi csókoltat.
TE Aha.
ÉN Most mit aházol?
TE A feleséged utál engem.
ÉN Most miért mondod ezt?
TE Azért utál, mert pénzt küldesz nekem.
ÉN Dehogy utál.
TE Vigyázz, mert meleg.
ÉN *(beleiszom a kávéba)* Pfhú...
TE *(nevetsz)* Én mondtam, hogy forró lesz, de te sose hiszel nekem.
ÉN Az enyémbe is tettél cukrot?
TE Négyet.
ÉN Tudod, hogy cukor nélkül iszom. Mint az anyu.
TE Ő is megszerette édesen!
ÉN Aha.
TE Picur! Az ágy alá bújt. Nem kell félned. A bátyám nem idegen! Gyere, mutatkozz be neki szépen!
ÉN Hagyd a fenébe. Nem bírom a macskákat. Kösz a kávét.
TE Ugye, hogy ízlett? Az ő tejébe is rakok cukrot. Hogy boldog legyen. A cukor nagyon fontos. Meg a napfény. De nem enged-

hetem ki az erkélyre, mert megszökik, vagy leesik nekem. Egyszer levittem ide a ház mögé, de úgy elfutott, hogy csak este találtam meg. Pórázt meg mégse rakhatok rá, mindenki rajtunk röhögne. A házmester még fel is jelente állatkínzásért.

ÉN Már nincsenek házmesterek, Andris.

TE Jó, akkor közös képviselő, akkor is egy tetű. De vettem neki egy csomó játékot!

ÉN A házmesternek?

TE A Picurnak. Ilyen macskajátékokat. Két nap után már le se szarta őket. Ugye, Picurka? Cic, cic!

ÉN Hagyjad, Andris, mondom, hogy nem kell. Különben is megyek.

TE Most hova sietsz úgy?

ÉN Világosban akarok hazaérni. Este nem látok túl jól.

TE Pedig neked új a szemüveged. Az enyémet a Picúr lelökte az éjjeliszekrényről, de így összeragasztottam, celluxszal. Ugye, Picurka?

ÉN Kétszáz kilométert kell vezetnem.

TE Nem olyan sok az egy Mercédesszel.

Én Tizennégy éves. Tudod, hogy használtan vettem.

TE Legalább oszthatnánk egyet. Olyan régen kártyáztam. Az alkoholista haverom, tudod, a Karesz, nem volt itt már legalább három hete.

ÉN Andris, mondtam, hogy ne engedj be a lakásba idegeneket.

TE A Karesz nem idegen. Az elvonón haverkodtunk össze vagy tizenöt éve. De ő nem tudott leszokni, szegény. Nagyon nehéz körülményei vannak. De mindig feljön, ha ígérek neki két sört. Sakkozni szoktunk, meg hatvanhatot. A sakkban mindig ő nyer. De a hatvanhatban általában a felét visszanyerem.

ÉN Pénzbe játszotok?

TE Én szoktam kölcsönadni neki, mert nincs pénze. De csak egy százas egy meccs.

ÉN Andris, én nem küldök neked több pénzt, ha ilyesmire költöd.

TE Nem abból veszítek, amit te küldesz.

ÉN Az teljesen mindegy.

TE Hogy volna már mindegy? Tessék, nézd meg, ott van az íróasztalon az elefántpersely. Amit tőled kapok, azt abban tartom. A nyugdíjamat meg a cukortartó alatt, ahol az anyu tartotta. Egyébként nézd meg, az elefántot az anyu még akkor hozta, amikor az volt a mániája, hogy neki folyton utazni kell. Ibusszal. Hiába mondtam neki, hogy a világon mindenütt ugyanaz

a szar van, ő csak ment. Emlékszel, nem? Minden nyáron elutazott valahova. Volt, hogy két hétre ment el. Aztán mindenhonnan hozott valami szart. Azokat a legyezőket, a falon. Meg ezt a kígyót, emlékszel? Frászt kaptál, amikor megmutatta neked. Azt hitted, igazi, úgy be voltál szarva. Kenyából, vagy honnan.

ÉN Akkor még dolgozott.

TE Ja. De mikor nyugdíjazták, már nem ment sehova. Nem szórta a pénzt. Sikerült lebeszélnem.

ÉN Tessék. Itt egy ezres. Vedd úgy, hogy vesztettem.

TE Az biztos. Hatvanhatban nagy király vagyok.

ÉN Vigyázz magadra.

TE Várjál, valaki van a lépcsőházban.

ÉN Na és?

TE Nem kell, hogy meglássanak, és téged is cikizzenek.

ÉN Miért cikiznének?

TE Nem bírják a búrámat. Mindenki utál a házban. Vissza se köszönnek.

ÉN A virágok miatt.

TE Az anyu miatt.

ÉN Ugyan.

TE Azt hiszik, direkt vitettem be az elfekvőbe. Nem mondtam nekik, hogy te vitetted be.

ÉN Én?!

TE Végülis... Nem?

ÉN Én azt mondtam, keress valakit, aki gondozza, és én kifizetem.

TE Senki nem vállalta el. Pedig a takarítónőt is megkérdeztem.

ÉN A takarítónőt?

TE Aki a lépcsőházat mossa fel hetente. Egyébként nem mos fel szépen. De a házmester nem szól neki, mert bassza.

ÉN Azt mondtad, jött egy segítő valami központból.

TE Jött, jött, de azt meg az anyu elküldte.

ÉN Miért küldte volna el?

TE Egy hónapig járt csak. Anyu mindig aláírta neki, hogy itt volt, beszélgetett vele vagy tíz percet, aztán elküldte. Az meg, amilyen szemét volt, el is ment. Aztán felvette a nagy lóvét a központban. Nem lehet megbízni senkiben, bátyó.

ÉN Oké. Most már tényleg mennem kell.

TE Szerinted elítélnek?

ÉN Ki ítélne el?

TE Bíróságon voltunk, nem?

ÉN Ez egy polgári per. Nem is per, csak egy... egy eljárás. Hogy megállapítsák, jogos-e a kérésünk, hogy gondokság alá helyezzenek.
TE Nem szeretném, ha bezárnának.
ÉN Senki nem akar bezárni.
TE Aha.
ÉN Na jó. Majd jelentkezem.
TE *(Fülel)* Asszem, már elmentek. Lekísérjelek?
ÉN Kösz, nem kell.
TE Menekülsz, mi?
ÉN Etesd meg a macskádat. És cseréld ki az almot. Az a büdös. *(el)*
TE Hallod ezt, Picur? Ne is figyelj rá. Nem vagy te büdös, igaz? Nagyon jó kis szagod van. Macskaszag. Ugye, anya? Hiába bujkáltok, tudom, hogy te is itt vagy!

11. JELENET
Ugyanott.

ANYA *(jön, pongyolában, partvissal.* Mit akarsz már megint?
TE Miért nem beszélgetsz soha velem?
ANYA Utánad takarítok. Olyan kosz van a konyhában, csoda, hogy bogarak nincsenek.
TE Attól még tudsz beszélgetni, nem?
ANYA Miről beszélgessek?
TE A bátyóval mindig egy órát tudsz telefonálni.
ANYA Egy hónapan egyszer.
TE Tudsz adni egy ezrest?
ANYA A bátyád már adott, nem?
TE Igen. Egy kurva ezrest. Pedig láttam a tárcáját. Ötezresek voltak benne. Nekem meg elfogyott az utolsó vasam is macskakajára. Meg már cigim sincsen.
ANYA Nekem sincs.
TE Megadom.
ANYA Mi a vénistenből adnád meg?
TE A nyugdíjamból.
ANYA Inkább a rezsibe adtál volna.
TE Minden hónapban adtam bele.
ANYA Tízezer forintot.
TE Abból kijött a kaja nem?
ANYA *(lemondón)* Aha. Ahogy Móricka képzeli.
TE Mondjak egy Mórickás viccet?

ANYA Inkább fürödj meg. Nem fürödtél három napja.

TE Móricáék házifeladatot kapnak az iskolában, írjanak fogalmazást, hogy anya csak egy van. Móricka másnap jelentkezik, hogy felolvashassa. Na halljuk, Móricka! Anyu tegnap beküldött a spejzba, hogy hozzak ki két sört. És akkor mondtam neki, anya, csak egy van!

ANYA Szuper.

TE Akkor miért nem nevetsz? Miért nem nevetsz soha?

ANYA Menj arrébb, mert belelépsz a macskaszarba.

TE Milyen nap van ma?

ANYA Péntek.

TE És milyen hónap?

ANYA Kétezerhárom, március tizenharmadika.

TE Tizenharmadika péntek? Akkor szerencsénk lesz. Veszek egy lottót is.

ANYA Már csak hatezer forintunk van erre a hónapra.

TE Nem gond. A Jövő héten úgyis elmegyek dolgozni.

ANYA Istenem, hányszor mondtad már ezt.

TE Most komolyan elmegyek. Tényleg, anya! Tessék. Már kinéztem a hirdetéseket. Itt a Népújság. A kormány egy csomó pénzt ad a cégeknek, hogy rokkantnyugdíjasokat foglalkoztassanak. Mindjárt fel is hívom őket. Hova tetted a telefont?

ANYA Sehova. Ott van a helyén.

TE Hol a helye?

ANYA Ott van, mögötted.

TEREMSZOLGA*(behozza a telefont)*

TE (*átveszed; Anyának)* Menj ki, légyszíves. Úgy nem tudok, ha nézel.

ANYA Mégis hova menjek, nem mondanád meg?

Lassú tánczene szólal meg)

TEREMSZOLGA*(jön)* Szabad, művésznő?

ANYA Nem vagyok úgy öltözve...

TEREMSZOLGA*(énekelve felkéri Anyát)* Csak egy tánc volt, mit tőled kértem én / Azután ment minden könnyedén / Együtt mentünk haza az úton...

ANYA *(énekel)* És a többit nem tudom...

TEREMSZOLGA Látja, szívem, megy ez magának, csak akarni kell.

EGYÜTT *(táncolnak)* Csak egy csók volt, boldog pillanat / amit loptam kaputok alatt

TEREMSZOLGA Többször mondtad: Én most búcsúzom...

ANYA És a többit nem tudom... *(kitáncolnak)*

TE *(telefonálsz)* Halló, Barnevál? Az igazgatót kérem. Igazgató úr? Szabó András rokkantnyugdíjas vagyok. Érdeklődöm, hogy milyen munkát tud ajánlani a számomra? Igen? És mennyi volna a fizetés? Személyesen? Hogyne. Csütörtökön kilenc? Egy pillanat, felirom. *(Az újságra írsz.)* Ott leszek. Nagyon köszönöm. Viszont hallásra, viszont látásra. *(újra tárcsáz)* Személyzeti osztály? Az álláshirdetés miatt... Igen, rokkantnyugdíjas. Hivatalsegédnek? Megfelel. Hogyne. Csütörtök fél tízkor? Egy pillanat, felírom... Ott leszek. Nagyon köszönöm. Viszontlátásra, viszonthallásra. *(Újra tárcsáz)* Megyei könyvtár? Az igazgatónőt kérem. Persze, hogy fontos. Halló? Kezicsókolom, Szabó András rokkantnyugdíjas vagyok, érdeklődöm, hogy... Van érettségim, és fényképész szakmunkás... Nem probléma. Tudok venni fényképezőgépet. Nyitás előtt? Csütörtökön? Tudom, a Körös-parton. Tíz tizenöt. Rendben. Előre is köszönöm, viszonthallásra, viszontlátásra. *(leteszed a telefont, nézed az újságot)*) Ez így nem lesz jó. *(kikiált)* Anya!

ANYA *(szétbomlott hajjal jön vissza, a pongyoláját gombolja, tolljancsi van nála)* Mit akarsz?

TE Hol voltál?

ANYA A fürdőszobában.

TE Elkenődött a rúzsod.

ANYA Igen? *(megtörli a száját)*

TE Így most még nagyobb lett.

ANYA *(nevet)* Hogy jobban bekaphassalak!

TE Három állásajánlatot is szereztem.

ANYA Szuper!

TE De kicsit összecsúsztak.

ANYA Hát a dolgok már csak ilyenek, hála az égnek. Néha azért összecsúsznak... *(dúdol)* Csak egy tánc volt...

TE Figyelj már rám egy kicsit, jó? Csütörtökön kilenckor várnak a Barneválnál. Fél tízre kéne a nyomdába lennem, de előtte már háromnegyed kilenckor a megyei könyvtárban. Szerinted akkor most melyikhez menjek?

ANYA Teljesen mindegy.

TE Hogy volna mindegy? Még azt se tudom, hol fizetnének többet.

ANYA Úgyis otthagyod három nap múlva.

TE Most miért mondasz ilyet?

ANYA A fűrésztelepet is otthagytad.

TE Igen, mert azt nem bírta a derekam. Ne emlékszel, hogy egy hétig feküdtem utána?

ANYA A takarítóktól is hazajöttél.

TE Mert elküldtek. Azért küldtek el, mert túl jól takarítottam.

ANYA Persze.

TE Te nem tudod, milyen slendrián munkát végeztek azok. Nem lehet egy óra alatt összecsapni egy emeletet! Én a kilincseket is kifényesítettem meg a küszöböket is lemostam, és...

ANYA *(szeretettel, beletúr a hajadba)* Édes kisfiam... Mikor érted már meg, hogy semmilyen munkára nem vagy alkalmas.

TE Ez nem igaz!

ANYA Jó, akkor nem igaz.

TE Inkább az, hogy túl jó vagyok. Te nem tudod, hogy milyen ez a világ, anya.

ANYA Nem tudom.

TE Neked könnyű volt.

ANYA Igen.

TE Nem is tudom, miért hagytad abba. Ha még mindig fellépnél, akkor fizethetnél egy takarítónőt, és nem kellene neked... Egyébként azt a polcot még nem törülted le.

ANYA Kösz.

TE Amúgy meg fordítva kellene.

ANYA Mit kellene fordítva?

TE Előbb portalanítani, és csak utána söpörni.

ANYA Nagyon szépen kérlek, ne akard, hogy én is megbolonduljak.

TE Hát sikered volt, nem? Azt mondtad, háromszor is visszatapsoltak abban a... miben is? Énekeld el, anya.

ANYA Dehogy énekelem.

TE Az előbb is énekeltél, nem?

ANYA Csengett a füled.

TE Csak a Csacsicsit, anya! Kérlek!!!!

ANYA Na, jó. De csak neked. *(énekel, táncol a tolljacsival)* Csacsicsi, csucsu! Egy nő hetvenhét kalappal, itt nem bírhat létalappal, szívünk bánatos, mert a flört tilos. Van vállunkon hímkőoltás, ezzel szemben nincs dekoltázs, és mindent, mi fáj, titkolnunk muszáj. Társadalmi helyzetükkel így egy csókig sem jutunk el, itt a nő csak stoppolásra jó....[5] *(elsírja magát)*

[5] Lehár Ferenc: A mosoly országa

TE Most miért sírsz, anya? Hát szuper volt! Szerintem újra fellépethetnél. Ha nem is a színházban, de vannak ilyen műsorok a kultúrban. Ott is kereshetnél egy valag pénzt.

ANYA Engednéd?

TE *(elképedsz)* Én?! Miért ne engedném?

ANYA Tegnap, amikor fel akartam menni a bátyádhoz két napra, itt könyörögtél a küszöbön, hogy ne menjek.

TE *(nevet)* Néha tisztára olyan tudsz lenni, mint a bátyó. Olyasmikre emlékszel, amik nem voltak soha.

ANYA Hát nem engedtél ki az ajtón, ott térdeltél, hogy felvágod az ereidet, ha egyedül hagylak.

TE Én soha nem mondtam ilyet.

ANYA Jó, mindegy, hagyjuk.

TE Miért lennék öngyilkos? Most már minden rendben lesz. A gondnokom majd beosztja a pénzemet, segít megtervezni az életet...

ANYA Mit kérsz ebédre?

TE Rántott húst.

ANYA Nem tudok minden nap húst venni, Andris.

TE Miért? A te nyugdíjad százhatvan. Abból csak kifutja egy szelet borjuhúsra! Rizzsel és krumplisalátával. Azt te is szereted, nem? Ahogy a nagyi csinálta. Mondjuk az övé azért jobb volt. De ahogy te csinálod, az is finom. Ha adsz pénzt, leszaladok és veszek két minyont a cukiban. Vagy neked inkább krémest hozzak? És akkor veszek cigit is.

ANYA Ott van az összes pénz a cukortartóban. Vegyél ki egy ezrest.

TE Szerinted annyiból kifutja?

ANYA Én nem kérek krémest.

TE Én meg tudok enni kettőt is.

ANYA Jó, akkor vegyél ki kétezret. De úgy a héten már csak krumplit eszünk krumplival.

TE Kösz, anya. Te vagy a világon a legjobb, ugye azt tudod? *(el)*

ANYA Én ezt már nem bírom, fiam. Tudom, hogy megérdemlem, de... De igen. Én vagyok az oka. Ott kezdődött nála. Miskolcon. Hároméves volt. Behordtam magammal a színházba, ott aludt el az öltözőben. Előadás után a hátamon cipeltem haza. Aztán a Laci szólt, hogy van az a néni... Nagyon rendes nő volt. Csak jóval később tudtam meg, hogy a rábízott gyerekek közül később többen öngyilkosok lettek. Én nem tudom, mit csinált velük... Te a nagyanyádnál laktál, ott jártál iskolába. De ő nem tudott volna két gyerekkel... Tudnál küldeni valami pénzt?

Nem tudom megtagadni tőle. Még annyi öröme sincs, mint nekem. Ha látnád, milyen vigyorogva zabálja a krémest. Hát mit csináljak? Mégiscsak a fiam... Jó. Persze. Csak ígérj meg valamit nekem. Ha meghalok... Mindenki meghal egyszer. Szóval majd égettess el. Nem kell temetésre költened. Viszont vigyázz majd az öcsédre. Ugye, megígéred? Most mennem kell, hogy befejezzem a takarítást, mire visszajön. Folyton körülöttem ugrál, ha söprök, és szétviszi a koszt, amit már összesöpörtem. A porszívó? *(nevet)* Az bedöglött. Mondom neked, hogy minden tönkremegy egyszer... Csacsicsi, csucsu...*(el)*

TE Anya! A krémes elfogyott, úgyhogy puncstortát hoztam. Hol vagy? Mégis elmentél, hogy a fellépést intézzed? Pedig a maradékból egy bizsut is vettem neked a trafikban. Egy ilyen kis szívet. Na, mindegy, akkor majd a kurvának adom. Picur! Picurka! Tudom, hogy te még itt vagy! Te sose hagynál el, ugye? Gyere elő, és dorombolj egy kicsit nekem. Tudod, idefektetlek a szívemre, és akkor jó lesz. A bátyó is megmondta, hogy bízni kell a jövőben.

12. JELENET
Irodában.

DOKTORNŐ *(kövér, szemüveges; az Asszony adja)* Értem, András. És mit gondol, a bátyjának igaza van?

TE Neki mindig igaza van.

DOKTORNŐ Mondhatjuk, hogy felnéz rá?

TE Mert nagyobb. Mindig nagyobb volt nálam. Én erősebb voltam, de ő magasabb. Így kinyújtotta a hosszú karját, hogy ne tudjam elérni.

DOKTORNŐ Miért akarta elérni?

TE Hogy behúzzak neki egyet.

DOKTORNŐ Meg akarta verni a bátyját?

TE Igen.

DOKTORNŐ Miért akarta megverni?

TE Arra már nem emlékszem. Csak hogy igazam volt. Ő meg csak röhögött. Aztán, amikor lefeküdtünk... így kétoldalról begyűrtem alá a paplant, hogy ne tudjon mozdulni... *(nevetsz)* És akkor betörtem az orrát.

DOKTORNŐ Maga nevet ezen?

TE Aztán bezárkóztam a fürdőszobába, akkor már volt fürdőszobánk, mert anyu megkapta a lakást, ahol most is lakunk, ő meg egy óráig dörömbölt, hogy nyissam ki, nyissam ki... De én nem nyitottam. Megvártam, amíg elalszik. Tudtam, hogy reggelre elfelejti.

DOKTORNŐ De maga nem felejtette el.

TE De. Csak most így eszembe jutott.

DOKTORNŐ Azt mondta az imént, András, hogy még most is abban a lakásban laknak.

TE Igen. A vásártéren. Csak már más a neve.

DOKTORNŐ Nem egyedül lakik ott?

TE De igen. A Picurral.

DOKTORNŐ Szereti az állatokat?

TE Nem.

DOKTORNŐ Mégis macskát tart.

TE A Picur az más. Ő nem igazi macska.

DOKTORNŐ Hogy-hogy nem igazi?

TE Hát igazi, persze, hogy igazi, de azért néha olyan, mintha nem igazi lenne.

DOKTORNŐ Ezt hogy kell érteni?

TE Úgy, ahogy mondom.

DOKTORNŐ Kit szeret a világon a legjobban, András?

TE A bátyámat.

DOKTORNŐ Nem a fiát?

TE Őt nem nagyon ismerem. Kicsi volt még, amikor az anyjával elváltunk.

DOKTORNŐ Megkérdezhetem, hogy miért váltak el?

TE Mert nem akart lefeküdni velem, ha ittam.

DOKTORNŐ Akkor miért ivott?

TE Mert alkoholista voltam.

DOKTORNŐ Miért lett alkoholista?

TE Hogy ne lássam, amit látok.

DOKTORNŐ Miért, mit lát?

TE Mindent, doktornő. Mindent.

VÉGE AZ ELSŐ RÉSZNEK